

Lausunto Karvian Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimapuiston osayleiskaavan vireilletulosta sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

Rakennus- ja ympäristölautakunta 04.02.2025 § 7
1256/00.04.03/2024

Karvian kunta pyytää lausuntoa Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimapuiston osayleiskaavan vireilletulosta sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Hankeen kuvaus

Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimapuisto sijoittuu Karvian kunnan ja Parkanon kaupungin alueille. Koko suunnittelualueen laajuus on n. 1 560 ha, josta Karvian kunnan alueelle sijoittuu n. 1 467 ha. Osayleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa n. 10-16 tuulivoimalan rakentaminen, joista enintään 14 sijoittuisi Karvian puolelle, sekä aurinkovoimalan sijoittamisen kokonaisuudessaan Karvian puolelle.

Sähkönsiirto

Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimapuistossa tuotettu sähkö on tarkoitus siirtää kantaverkkoon voimajohdolla, jota suunnitellaan kulkemaan Fingrid Oyj:n suunnitteleman Kristiinankaupunki - Nokia 400 + 110 kV:n voimajohdon rinnalla. Tuulivoimaloiden ja aurinkovoima-alueen tuottama sähkö johdetaan tuulivoimaloilta ja aurinkovoima-alueelta 33 kV:n keskijännitekaapeleita pitkin hankealueelle suunniteltavalle sähköasemalle. Voimajohdolle on osayleiskaavan aloitusvaiheessa vielä kolme eri vaihtoehtoa, joiden vaikutukset tukitaan YVA-menettelyn yhteydessä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkoitus ja sisältö

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) esitetään osayleiskaavan laatimisen lähtökohtia ja tavoitteita, kuvataan kaavoituksen vaiheet ja eteneminen sekä kerrotaan, miten ja milloin osalliset voivat osallistua kaavoitukseen ja miten kaavan vaikutuksia arvioidaan suunnittelun aikana.

Hankkeen tavoitteet

Tavoitteena on laatia osayleiskaava, joka laaditaan Alueidenkäyttölain 7a § mukaisesti siten, että sitä voidaan käyttää suoraan tuulivoimaloiden rakentamislupien myöntämisen perusteena. Aurinkovoimaloita ei voida suoraan luvittaa osayleiskaavan perusteella.

Suunnittelualueen nykytila

Suunnittelualue on kokonaisuudessaan pitkälti ojitettujen puustoisten soiden ja turvealueiden vallitsemaa. Alueen metsät ovat kasvatuskäytössä ja eri kasvatusvaiheessa olevia metsiköitä on runsaasti. Suunnittelualueella ei ole Museoviraston rekistereihin merkittyjä muinaisjäännöksiä tai valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY).

Lounaassa suunnittelualue rajautuu Horjunkeitaan Natura 2000-verkostoon kuuluvaan alueeseen. Alueen eteläpuolella sijaitsee Puurokeidas-Hannankeitaan Natura 2000-alue. Horjunkeidas on suo- ja metsäsaarekkeiden kokonaisuus, jossa on lettoa ja korpea. Puurokeidas-Hannankeidas on erämainen keidassuoalue. Länsipuolella suunnittelualueutta noin 1,2 km päässä Ojajärven vastakkaisella puolella

sijaitsee Häädetkeitaan Natura 2000-alue. Koillispuolella 1,2 km päässä on Suomijärven Natura 2000-alue. Alueen linnusto on poikkeuksellisen monipuolinen ja vesieliöstä runsas. Alue on muuttolintujen pesimä- ja levähdyspaikka.

Maakuntakaavat

Suunnittelualue sijoittuu Satakunnan maakunnan ja Pirkanmaan maakunnan alueille.

Satakunnan maakuntakaava

Satakunnassa on voimassa Satakunnan maakuntakaava, joka on saanut lainvoiman 13.3.2013. Voimassa on lisäksi merkittävää tuulivoimatuotantoa sekä niihin liittyvää energiahuoltoa määrittelevä Satakunnan 1.vaihemaakuntakaava ja aurinkoenergian tuotantoa ja terminaali-alueita käsittelevä Satakunnan 2. vaihemaakuntakaava.

Satakunnan maakuntakaava 2050

Satakunnassa on laadittavana uusi Satakunnan maakuntakaava 2050, jonka tavoitteet muodostavat alueiden käytön suunnittelulle yleispiirteiset suuntaviivat antavan tavoitekokonaisuuden keskiössään ympäristö, ihminen ja tulevaisuus.

Aluetta koskee suunnittelumääräys: ”Suunnittelussa on huomioitava toiminnan vaikutukset asutukseen, luonto- ja kulttuuriympäristöön, maisemaan, kulttuuriperintöön, vesistöihin ja liikenteeseen. Maa- ja kalliokiviainesten ottamista suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon alueen jälkikäyttö, joka tulee sovittaa yhteen ympäröivien alueiden maankäytön kanssa.”

Maakuntakaavaluonnokseen on osoitettu ekologiset yhteystarpeet (vihreä nuoliviiva), jotka yhdistävät luonnon monimuotoisuuden ydinalueet toisiinsa. Suunnittelualueen ympäristössä ekologiset yhteystarpeet sijoittuvat Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden välille.

Pirkanmaan maakuntakaava 2040

Pirkanmaalla on voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040, jonka Pirkanmaan maakuntavaltuusto on hyväksynyt 27.3.2017. Suunnittelualue osuu osin Pirkanmaan maakuntakaavassa osoitetulle luonnon monimuotoisuuden ydinalueelle (vihreä palloviiva). Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat, yhtenäiset ja luontoarvoiltaan maakunnallisesti edustavat luontokokonaisuudet.

Suunnittelualue rajoittuu myös Pirkanmaan maakuntakaavaan 2040 osoitettuun suojelualueeseen (S).

Maakuntakaavaan on osoitettu tv1 -merkinnällä maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät tuulivoimaloiden alueet, joille on mahdollista sijoittaa kymmenen (10) tai useampia voimaloita. Suunnittelualueella ei ole merkitty Pirkanmaan maakuntakaavaan tai vaihemaakuntakaaviin maakunnallisesti merkittäväksi tuulivoimatuotannon alueeksi tai maakunnallisesti merkittäväksi aurinkoenergian tuotantoalueeksi.

Pirkanmaan elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan ehdotus

Pirkanmaalla on valmisteilla Pirkanmaan elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaava, jonka ehdotusvaihe on yleisesti nähtävillä 1.11.-1.12.2024. Suunnittelualueella ei ole merkitty elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan ehdotukseen maakunnallisesti merkittäväksi tuulivoimatuotannon alueeksi tai maakunnallisesti merkittäväksi aurinkoenergian tuotantoalueeksi. ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava mahdollisuus hyvien ja yhtenäisten peltoalueiden tuotantokäyttöön. Maaseutua kehitettäessä on pyrittävä sovittamaan

yhteen asuinympäristön laatutavoitteet, hajautetun energiantuotannon tarpeet ja maaseutualueiden muiden elinkeinojen toimintaedellytykset. Aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa on edellä mainittujen lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota kulttuuriympäristön, maiseman, virkistykseen ja luonnonarvojen säilymiseen.”

Yleiskaavat

Suunnittelualueella ei ole voimassa yleiskaavaa eikä suunnittelualue rajoitu yleiskaavoihin.

Asemakaavat

Lähimmät asemakaavat ovat ranta-asemakaavoja Karvian kunnan sekä Parkanon kaupungin järvien ranta-alueilla.

Rakennusjärjestys

Karvian kunnan rakennusjärjestys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 29.1.2003 §10 ja se on lainvoimainen.

Osayleiskaavan tarve ja tavoitteet

Suunnittelualueelle ei ole aiemmin laadittu yleiskaavaa eikä suunnittelualue rajoitu yleiskaavoihin. Hankkeen tuulivoimaosuuden toteuttaminen edellyttää yleiskaavaa. Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimapuiston osayleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa n. 10-16 tuulivoimalan rakentaminen sekä aurinkovoimalan sijoittaminen suunnittelualueen itäosaan Karvian kunnan puolelle Rannankyläntie tuntumaan. Tuulivoimaloista enintään 14 sijoittuisi Karvian kunnan alueelle ja enintään 2 Parkanon kaupungin puolelle. Karvian kunnan puolelle sijoittuvan aurinkovoimalan ala olisi suunnittelualueesta enintään 354 ha.

Suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 350 metriä ja yksikköteho n. 6-10 (MW), jolloin koko tuulivoimapuiston teho olisi arviolta 10- 160 MW.

Kaavoituksen eteneminen

Hankeeseen on laadittu tavoiteaikataulu. OAS:ssa on myös kuvattu kaavoitusprosessi ja vuorovaikutus kaavoituksen edetessä.

Karvian kunnanhallitus on tehnyt päätöksen osayleiskaavoituksen käynnistämisestä elokuussa 2024 ja aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu on pidetty lokakuussa 2024.

OAS on asetettu nähtäville marras-joulukuu 2024.

Samanaikaisesti osayleiskaavatyön kanssa toteutetaan yva-lain 252/2017 mukainen ympäristövaikutuksen arvionti ja siihen liittyvät selvitykset kesäkuu 2023-syyskuu 2024.

Osayleiskaavaluonnos on nähtävillä 30 vrk huhti- toukokuu 2025.

Osayleiskaavaehdotus on nähtävillä 30 vrk, syys-lokakuu 2025

Karvian kunnanhallituksen käsittely, marraskuu 2025

Osayleiskaavan hyväksyminen Karvian kunnanvaltuustossa, joulukuu 2025

Huomioita osallistumis- ja arviontisuunnitelmasta

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sisältää osayleiskaavahankkeesta ne tiedot, joita sen sisältövaatimuksissa asetetaan. Alla muita havaintoja osallistumis- ja arviointisuunnitelman aineistosta:

- hankkeen sähkösiirtoreitit on esitetty kappaleessa 4 (kuva1). Kuva on epäselvä ja tarkempien havaintojen tekeminen linjojen sijoittumisesta on vaikeaa. Hankkeen sähkösiirtoreittien ja muiden suunniteltujen hankkeiden sähkösiirtoreittien sijoittelu tulee yhteisvaikutusten arvionnissa ja kaavaluonnoksessa käydä huolellisesti läpi, jotta useiden eri reittien vuoksi alueet eivät pirstaloitu ja täten vaikeuta alueen asukkaiden ja eläinten elinolosuhteita ja liikkumista.
- suunnittelualue sijoittuu keskeisesti useiden Natura2000 –verkostoon kuuluvien alueiden keskelle.
- osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on nimetty Alinen Kirjasjärvi ja Ylinen Kirjasjärvi väärin Alinen Kirjasjärveksi ja Ylinen Kirjasjärveksi.
- kappaleessa 7.3 Yleiskaavat; on todettu, että lähin tuulivoimayleiskaava on Karvian kunnan puolella sijaitseva Kantin tuulivoimaosayleiskaava noin 2,5 km etäisyydellä Haitinkankaan hankealueesta luoteeseen. Kappaleessa 8.1 todetaan, että lähin tuulivoimahanke on Karvian kanton tuotannossa oleva 8 voimalan tuulipuisto noin 5 km päässä suunnittelualueelta. Tekstissä on ristiriitaista tietoa.
- kappaleessa 8.2 Aurinkovoimahankeet on todettu, että lähimmät suunnitteilla olevat aurinkovoimahankeet sijaitsevat Karvian kunnan alueella vajaan 10 km päässä suunnittelualueelta. Parkanon kaupungin puolella on vireillä Isosuon aurinkovoimalahanke, jossa hankealueen koko on 200hehtaari/ 150MW. Matkaan Haitinkankaan suunnittelualueelle on noin 7 kilometriä.

Oheisaineistona:

Lausuntopyyntö

Karvian Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankeeseen OAS

Valmistelija rakennustarkastaja Raisa Karisalo p. 044 7865 651

Esittelijä

Rakennustarkastaja Raisa Karinsalo

Päätösehdotus

Parkanon rakennus- ja ympäristölautakunta toteaa, että Karvian Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankeeseen osallistumis- ja arviointisuunnitelma täyttää sisältövaatimukset. Lautakunta esittää osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan tarkennettavaksi hankkeen sähkösiirtoreittien ja muiden energiahankkeiden sähkönsiirtoreittien sijoittumisen vertailua ja optimoimista siten, että maa-alueiden pirstoutuminen olisi mahdollisimman vähäistä. Huomiota lautakunta haluaa kiinnitettävän myös siihen, että alue sijoittuu keskeiselle paikalle useiden Natura2000-verkostoon kuuluvien suojelualueiden keskelle. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa oli ristiriitaista tietoa lähimmän Karvian Kantin tuulivoimahankeeseen sijoittumisetäisyydestä Haitinkankaan hankkeeseen nähden. Samoin osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan tulee lisätä Parkanossa vireillä oleva Isosuon aurinkovoimahanke, joka sijoittuu kiinteistöille [REDACTED]

Käsittely

Keskustelun kuluessa Eira-Maija Savonen esitti Liisa Kallioniemen kannattamana, että

Parkanon rakennus- ja ympäristölautakunta toteaa, että Karvian Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankeeseen osallistumis- ja

arviointisuunnitelma täyttää pääosin sisältövaatimukset. YVA-ohjelman mukaan YVA-selostukseen tehdään erillinen Natura-arviointi hankkeen vaikutuksista Suomijärven Natura-alueeseen. Muita Natura-arviointeja ei YVA-ohjelmassa katsota tarpeellisiksi tehdä (s. 142). Hankkeen ja sen sähkönsiirron vaikutukset Natura-soihin ja muihin Natura-alueisiin sivuutetaan ohjelmassa hyvin pikaisesti. Lukijalle jää epäselväksi, onko Mäkelän & Salon (2024) ohjeiden mukaista Natura-arvioinnin tarpeellisuuden harkintaa tehty.

Haitinkankaan sähkönsiirron suunnittelun lähtökohtana on ollut siirtoreittien sijoittaminen Fingridin linjan viereen. YVA-ohjelmassa kaikki kolme sähkönsiirtoreittiä esitellään samanarvoisina mahdollisuuksina. SVE2 ei kuitenkaan enää liene realistinen vaihtoehto Fingridin viimekesäisten päätösten jälkeen.

Suunniteltujen ja paikalla jo kulkevien voimajohtojen yhteisleveysvaikutus olisi lukijalle olennaisin tieto, mutta sitä kartoissa ei kerrota: esimerkiksi SVE 1:n johtoalue Matolammille 62 m, siitä eteen päin 103 m; SVE 3 Korpikylälle 103 m; Korpikylältä länteen 125 m. Matolammin kaakkoispuolella sähkönsiirtovaihtoehto SVE 1 näyttäisi kulkevan arvoluokan 1 kasvillisuus- ja luontotyyppin ylitse. YVA-ohjelmassa ei kerrota kohteesta tai sen huomioonottamisesta tarkemmin. Lautakunta esittää osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan tarkennettavaksi hankkeen sähkönsiirtoreittien ja muiden energiahankkeiden sähkönsiirtoreittien sijoittumisen vertailua ja optimoimista siten, että maa-alueiden pirstoutuminen olisi mahdollisimman vähäistä. Lisäksi esitettävän karttamateriaalin selvytyteen on kiinnitettävä huomiota.

Lautakunta kiinnittää huomiota myös siihen, että alue sijoittuu keskeiselle paikalle useiden Natura2000-verkostoon kuuluvien suojelualueiden keskelle. Hankealueen lähivaikutusalueella sijaitsee myös Häädetkeitaan vuonna 1956 luonnonsuojelulailla suojeltu luonnonpuisto, joka kuuluu UNESCO Global Geopark- kohteisiin.

Hankealuetta ei ole missään Satakunnan kaavassa tai kaavaehdotuksessa osoitettu tuulivoimatuotannon alueeksi. Alue sijaitsee Satakunnan viherrakenneselvityksessä määritellyllä luonnon ydinalueella 3 (mm. Horjunkeidas, Häädetkeitaan luonnonpuisto, Puurokeidas, Suomijärvi). Tämä ydinalue muodostaa ylimaakunnallisen yhteyden Pirkanmaan maakunnan puolelle. Tuulivoimaloiden rakentamista Haitinkankaan hankealueelle ei voi pitää valtion alueidenkäytön tavoitteiden mukaisena.

Finnish Consulting Group Oy teki Kristiinankaupunki-Nokia voimajohtohankkeeseen liittyen selvityksen salassa pidettävän EU:n lintudirektiivin 1 liitteen petolinnun esiintymisestä ja arvioinnin siihen kohdistuvista vaikutuksista. Selvityksen mukaan Haitinkankaan tuulivoima-alueeseen rajoittuvalla Horjunkeitaan Natura-alueella pesivällä lajilla on laajalla reviirillään kolme pesäpaikkaa ja toisella pariskunnalla Häädetkeitaan reviirillä seitsemän pesäpaikkaa. Kaikki pesäpaikat tulkitaan samalla tavalla tämän lajin käytössä oleviksi pesäpaikoiksi ja luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetuiksi suuren petolinnun pesäpuiksi (Luonnonsuojelulaki 09/2023, 73 §). Edellä esitettyyn perustuen lautakunta ei pidä Haitinkankaan tuulivoimahanketta toteuttamiskelpoisena.

Puheenjohtaja totesi, että koska oli tehty esittelijän esityksestä poikkeava, kannatettu esitys, on asiassa äänestettävä.

Puheenjohtaja teki seuraavanlaisen äänestysesityksen: Ne, jotka kannattavat esittelijän esitystä äänestävät JAA ja ne, jotka kannattavat Eira-Maija Savosen ehdotusta, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin. Äänestystavaksi hyväksyttiin nimenhuutoäänestys.

Suoritetussa äänestyksessä annettiin 2 JAA-ääntä ja 5 EI-ääntä seuraavasti:

Niemenmaa Kalevi	JAA
Pentti Pasi	JAA
Kallioniemi Liisa	EI
Koivisto Juhani	EI
Kuusisto Atro	EI
Mattila Mirja	EI
Savonen Eira-Maija	EI

Päätös

Rakennus- ja ympäristölautakunnan päätökseksi tuli näin Eira-Maija Savosen esitys.